

som äro för helsan oskadliga eller nyttiga, t. ex. kamomill. — 2) Sjelfva ämnet, hvaraf en sådan dryck beredes.

HELSTILLSTÅND, n. sing. Det tillstånd, hvaruti någon sig befinner i afseende på helsan.

HELISOVATTEN, n. 5. 1) Vatten i helso-källor. — 2) Genom konst tillredd mineraliskt vatten, som är nyttigt för helsan. — 3) Se *Helso-brunn*.

HELSPÄND, hjälspänn, a. 2. Fullkomligt spänd. *H-t gevär*, hvars hane är, så långt han kan gå, tillbakadragen. *Stå på h-t*, såges om ett gevär i detta fall.

HELSPÄNN, hjälspänn, n. sing. Den grundare inskärningen eller skuran på nöten eller hjulet i ett gevärlås.

HELST, hållst, adv. superl. af *Hellre*. Hellre än någonting annat. *Detta gör jag h. Han vill h. gå*. Förekommer äfven i åtskilliga ord-sätt, såsom: *Hvilken, hvad som h.*, ehvem, ehvad det vara må. *När som h.*, *Hvar som h.*, *Huru som h.*, på hvilken tid, på hvilken ort, på hvad sätt det vara må. *Vare dermed huru som h.* — *H. ell. H. som*, konj. Isynnerhet som. *Han hade väl kunnat tiga, h. ingen hörde honom. Han kan gerna återvända, h. som ingen förmenar honom det.*

HELSTAF, hēlstāv, m. 2. pl. — *stafvar*. (byggn. k.) List vid foten på pelare, som formaras af en utgående halfcirkel.

HELSTOCK, m. 2. Stock till ett gevär, hvilken går utåt hela pipan.

HELSSYSKON, n. 5. Syskon af samma far och mor.

HELSSYSTER, f. 2. pl. — *systrar*. Sister af samma far och mor.

HELT, helt, n. sing. *Ett h.*, se *Hel*, a. — *Adv.* Fullkomligt, alldeles, mycket. *H. allena. H. ny bok. penna. H. blodiga händer. H. väl, nått. H. oskyldig. H. och hållet*, fullkomligt (syn.: rent af, alldeles, i allo, till alla delar, med allo, absolut, totalt, durk, blankt).

HELTING, hēlltīng, m. sing. Örtslägtet *Elatine*.

HELTYG, hēltyg, n. sing. (tekn.) Färdig-malen pappersmassa.

HELTYGEL, m. 2. pl. — *tyglar*. Tygel med två remmar. Såges till skilnad ifrån *Halftygel*, som har blott en.

HELVETE, hēllvette o. hēllvitte, n. 4. (ford. *Helviti*, af *Hel*, död, och *Viti*, straff, plåga) 1) (enligt kristna lärans och åtskilliga andra religionslärorens begrepp) Ställe, der de fördömde straffas efter döden. Motsats till *Himmelen* och *Paradiset*. *H-ts plågor, straff. H-ts makter. H-ts svalg, afgrund. H-ts här*, afgrundsandarne. *Gå ell. drag åt h.!* grof svordom, hvarigenom man uttrycker sitt missnöje med någon, sitt ogillande, sin harm, vrede, o. s. v. *I h.!* *I h. ock!* *Jo i h.!* grofva svordomsuttryck, hvarigenom man ger ett nekande svar på en fråga, jemte det man yttrar ovilja, harm, förtrytelse. (Fig.) *Det är en h-s afföda*, såges om elaka, ondskefulla människor. *Bära sitt h. inom sig, i sitt eget hjerta*, vara plågad af bittra samvetsagg. Med ett annat nomen brukas ordet i genitiv, för att gifva derät en superlativ betydelse, men endast i det lägre folkspråket, t. ex.: *En h-s eld*, ganska stark e.; *h-s lukt*, ytterst elak; *h-s pina, plåga, kval, ångest*. — *Syn.* *Afgrund, Blåkulla*. — 2) (fig.) a) Ställe, der man finner sig högst plågad, besvärad, tvun-gen, eller der stor villervalla och ordning äro

rådande. *Det är ett h., ett riktigt h.* — b) Något, som är ytterst pinsamt, mödosamt, besvärligt. *Det är ett h. att tjena der i huset. Arbetet i en ankarsmedja är ett h.* Man säger äfv.: *Ett h-s arbete* o. s. v., ett ganska svårt arbete. — 3) (i särskilt mening) Det ställe, der de aflidnes själar voro, dem Christus efter sitt lidande och död förlödade. *Christus nedsteg till h-t.* — 4) (fig.) Helvetets makter, afgrundsandarne. *Hela h-t jublade af fröjd öfver Satans seger*. — 5) Underjorden, dit Greker och Romare trodde att själarne kommo efter döden. — *Ss. H-sande, -seld, -sfoster, -sfurste, -splåga, -sport, -sqval, -sstraff.* [Helvite, Hälvite, Helfvete.]

HELVETESBRAND, m. 3. pl. — *bränder*. (fig.) Elak människa, som har sitt nöje i att stifva ondt.

HELVETESFLOD, m. 3. Flod i de dödas rike, enligt Grekers och Romares mytologi. *Acheron var en af h-erna*.

HELVETESFÄRD, m. 3. Nedstigande till helvetet, underjorden, de dödas rike. *Orphei h.* Såges isynnerhet om Christi nedstigande till helvetet (bem. 3).

HELVETESHUNDEN, m. sing. def. (grek. o. rom. myt.) Hunden Cerberus, som bevakade de dödas rike.

HELVETESMASKIN, ----schin, m. 3. 1) (ford.) Ett slags brännare, hvaraf man betjente sig till bryggens förstörande eller emot för ankar lig-gande flottor. — 2) Ett slags exploderande krigs-maskin till förstöring af fästningsverk, skepp, o. s. v. — 3) Tvenne med krut och stenar laddade kärror, som aftonen d. 24 Dec. 1800 befunnos på vägen ifrån Tuilerierna till operan i Paris, för att spränga förste konsulin Bonaparte i luften. [— machin, — maschin.]

HELVETESTEN, m. 2. Kristalliserad, sal-petersyrad silfveroxid, som användes till att bort-fräta svallkött och polyper, bestryka kanterna och ytan af elaka sår, för att bortfräta dem, äfvensom mot ros i benen, fulslag, m. m.

HELVETISK, a. 2. 1) Som tillhör eller har afseende på helvetet. *De h-a makterna*. — 2) (fig.) Såges om det, som utvisar, tillkännagifver hög grad af, ondska, arglistighet, grymhet. *H. elakhet, ondska, list, grymhet. En h. komplott. H-a stämplingar, konster*. — 3) (fam.) Såges om ytterst starkt buller, larmande ljud, o. d. *Ett h-t buller, oväsen. En h. musik*.

HEM! Se *Hm!*

HEM, n. 5. 1) Ställe, der man för beständigt bor, är bosatt. *Hus och h. Icke hafva något h., något stadigt h. Vara utan h. H-mel är kärt. Ett litet h. Hvar har ni ert h.? i Nora, på landet. Välja sitt h. på ett ställe*. — *Syn.* Hemvist, Bostad, Boning. — 2) Ställe, der någon bor endast för kortare tid, utan att vara der bo-satt, såsom på resor, o. s. v. *Han har sitt h. på värdshuset Gyllene Hjorten*. — *Adv.* Till sitt, hans, hennes, deras hem. *Gå, begifva sig, förfoga sig, återvända, resa, komma h. De gingo h. till honom. Följa, lysa någon h. Längta h. Han förde h. med sig en främ-mande. Få h. sin son, en vara. Få, taga h. ett spel, ett stick*, såges om en spelare, som tar in ett spel, deri hans kort varit det högsta. (Fam.) *Den förebrälåsen gick h.*, gjorde sin till-börliga verkan. — Bildar åtskilliga sammansätt-ningar, hvilka af sig sjelfva förstås, såsom: *Hem-bringa, -båda, -fara, -farande, -fart*,